

Educació i cultura  
Milliores a l'INS Barri Besòs  
Associació de Dones Ambar Prim

Estiu al Barri  
Obres al Mercat del Besòs  
Jardins de Dolors Canals

Projecte fotogràfic  
Canal barri  
El Pla de Barris en xifres

Impuls Jove  
Entrevista al Menjador Gregal  
Memòries a la contra

# SENSE BARRIS NO HI HA BARCELONA

EL BESÒS I EL MARESME

Diari del Pla de Barris. Març 2020

Gratuït. Agafa'm!



Ajuntament de  
Barcelona

PLA  DE  
**BARRIS**  
BARCELONA

**Sumari**

- 1**
- Portada
- 2**
- Editorial
- 3**
- Dia a dia,  
barri a barri
- 4/5**
- Accions
- 6/7**
- Projecte  
fotogràfic
- 8**
- Canal barri
- 9**
- El Pla de Barris  
en xifres
- 10**
- La crònica
- 11**
- L'entrevista
- 12**
- Memòries  
a la contra

**Editorial**

Un barri són els nens i les nenes jugant a la plaça, la conversa a la cua del forn amb la veïna que fa dies que no veus, els avis fent la partida de petanca sota un arbre, el grup de mares de l'AMPA preparant el Carnestoltes i milions de petits moments en què la ciutat es fa comunitat. El barri és també la memòria enganxada a les pedres de les cases i a l'asfalt dels carrers: les lluites per aconseguir barris dignes, les assemblees a l'associació de veïns, cada desnonament aturat posant-hi el cos per evitar vides trencades, les manifestacions demanant una biblioteca, un autobús o un camp de futbol, i els milers de moments en què els veïns i veïnes s'han arremangat per exigir, resoldre o construir respostes a les necessitats socials de la comunitat. I els barris també són la llavor de futur, allà on el Wang, el Carlos, la Mariona, l'Ayla, el Mohamed, la Cristina, el Marcelo, el Ferran, mentre juguen junts al pati de l'escola o a la plaça, van donant forma a la Barcelona que ja és aquí.

El Pla de Barris és només un instrument per ajudar a enfortir la vida a la ciutat i per combatre la soledat i l'individualisme, que amenacen el que és més indispensable per als éssers humans: viure en comunitat. El Pla de Barris és una taula parada per seure-hi, discutir i posar-se a treballar amb tots els qui estimen els carrers que trepitgen. S'han dut a terme centenars de projectes, s'han arreglat escoles i places, s'han fet classes de música i plans d'ocupació, s'han rehabilitat edificis i s'han fet programes per a la gent gran, però el més important no és res de tot això. El que és fonamental és haver millorat una mica la vida de barri, la que ens fa sentir acompanyats, la que ens fa aixecar la persiana i llevar-nos amb un somriure i ganes de sortir al carrer.

Sense barris no hi ha ciutat, però el barri no són només els edificis i els carrers; un barri és una comunitat de ciutadans que se'l fan seu, que el viuen i el pateixen i, sobretot, que es comprometen amb el seu futur. Gràcies a tots els que cada dia ajudeu a fer del vostre barri un lloc millor per viure-hi.

Ada Colau Ballano  
L'Alcaldessa de Barcelona

**Edita**  
Ajuntament de Barcelona  
**Cap editorial**  
Mar Padilla  
**Consell redactor**  
Equip del Pla de Barris  
**Redacció**  
Joan B. Roselló  
Lorena Montón  
Mar Padilla  
Esperança Sierra Serra  
**Direcció d'art i disseny**  
Agitació Gràfica  
Mot  
**Impressió**  
Rotimpres  
© Textos: els autors  
© Il·lustracions: els autors  
© Fotografies: els autors  
Aquest diari ha estat  
confeccionat amb paper  
reciclat i imprès localment.  
Març de 2020

# Educació i cultura, el binomi perfecte per a infants i joves

Apropar la cultura a les aules a través de diferents disciplines artístiques és un dels objectius del Pla de Barris del Besòs i el Maresme: dotar els infants, els adolescents i les adolescents d'eines que van més enllà del pla formatiu i que ajuden a millorar les competències socioeducatives afectives, comunicatives i relacionals, i la transmissió de valors positius, com la cooperació, la solidaritat, l'esforç i el compromís amb la comunitat i el seu entorn.

REDACCIÓ —

Unir els àmbits de l'educació i la cultura és una de les estratègies que des de Pla de Barris s'ha estat treballant tant en escoles com en instituts del Besòs i el Maresme. El fet d'oferir una sèrie d'activitats que vagin més enllà de l'estrictament acadèmic i que apostin per fer de l'aprenentatge una experiència més vivencial és clau en la formació dels nens i les nenes del barri. No només es vol enfortir la part educativa, sinó que es pretén donar-los eines amb les quals aprenguin a gestionar aspectes més personals i alhora proporcionar-los contactes amb disciplines artístiques.

Des de la direcció de l'INS Barri Besòs, Óscar Tàrrega té clar que el seu centre ha de ser "un lloc obert per a tots els veïns i les veïnes de la zona". Per aquest motiu es pot accedir al pati fora de l'horari de classes i també els caps de setmana. A més



01



02

01 Infants del Besòs i el Maresme actuen a la renovada Sala Carlos Díaz.

02 La Bústia de la Conxi, al CEIP Concepció Arenal.

a més, per tal de potenciar el sentiment comunitari, l'entrada a la biblioteca no està restringida als estudiants, de manera que tothom que vulgui hi està convidat. A banda, amb les accions proposades des del Pla de Barris s'ha volgut dinamitzar encara més aquesta interacció entre el veïnat. Un exemple el trobem en la remodelació de la sala d'actes, que ha estat duta a terme gràcies a la inversió d'aquest programa municipal i amb la qual el centre s'ha convertit en un equipament cultural per a tot el veïnat.

La disciplina artística triada per l'Institut Barri Besòs dins el programa Caixa d'Eines és el circ. "És un taller de circ amb el qual treballarem de forma transversal diferents àrees vinculades a l'educació física", explica Tàrrega. I és que un punt sobre el qual s'ha incidit és el d'integrar l'esport dins el món educatiu com un instrument amb el qual transmetre valors i pautes de comportament positius.

Al CEIP Concepció Arenal, igual que a la resta de centres educatius del barri, el Pla de Barris, conjuntament amb el Consorci d'Educació, ha finançat la incorporació de nous perfils a les escoles: educadores socials, gestors emocionals, tècnics i tècniques d'integració social, i tècnics i tècniques en àudio i llenguatge han de col·laborar perquè l'atenció als infants i adolescents es pugui dur a terme de manera integral. Begonya Parés, la directora del centre, esmenta la Bústia de la Conxi: "La Conxi és una nina que ha fet les funcions de Pare Noel, de Castanyera, etc., durant el curs passat. Ara l'hem posat a càrrec d'una bústia perquè els nens i les nenes deixin cartes amb les seves preguntes o qüestions per resoldre. És una manera de conèixer els seus problemes i donar-los solucions."

En tots els casos es tracta d'una feina amb resultats a llarg termini. Els responsables dels centres educatius coincideixen que l'acceptació ha estat positiva i que, cada cop més, tant els nens i les nenes com les famílies s'involucren en les propostes educatives i culturals que s'hi organitzen. —

## Millores a la sala d'actes de l'INS Barri Besòs com a equipament cultural per al barri

Les feines de millora a la sala d'actes de l'INS Barri Besòs s'han dut a terme amb previsió que aquest espai, ubicat dins l'institut, es converteixi en un equipament cultural al qual tots els veïns i les veïnes de la zona hi tinguin accés. El projecte ha incorporat millores de les condicions i les característiques tècniques. D'aquesta manera, amb uns sistemes d'il·luminació, vídeo i àudio renovats, aquesta sala guanya en possibilitats i esdevé un dels espais culturals més forts del barri com a sala complementària a la del centre cívica. "S'ha canviat la qualitat dels sistemes, que ara són més potents. Hem canviat de lliga: abans jugàvem a primera regional i ara som a la Champions", comenta Óscar Tàrrega, el director de l'INS Barri Besòs. "La sala d'actes sempre ha estat un espai obert per a tothom, igual que la nostra biblioteca. No obstant això, ara s'hi podrà oferir una proposta cultural més àmplia. Per exemple, hi haurà la possibilitat de projectar pel·lícules i fer sessions de cinema", explica el docent. La sala d'actes d'aquest centre educatiu va ser remodelada l'any 2005 i des d'aleshores s'ha fet servir tant per a actes relacionats amb l'institut com per a d'altres d'externs. Però calia tornar a fer una nova inversió per tal que s'adequés a les necessitats actuals, sobretot des del punt de vista tecnològic.



01



02

01 La Sala Carlos Díaz inclou programació cultural oberta al barri.

02 L'Institut Barri Besòs és un dels 11 centres educatius renovats i millorats amb el Pla de Barris.

## Accions

REDACCIÓ —

El Pla de Barris del Besòs i el Maresme és una realitat de més de 60 accions en marxa, però és, sobretot, una immensa trama de persones amb un motor comú: la lluita contra les desigualtats. Aquesta trama demostra com podem canviar les coses gràcies a les reflexions, el treball i l'empenta d'un munt de persones: les que conformen els grups impulsors de cada pla —formats per veïnes i veïns de cada barri—, les que formen part dels equips municipals del districte de Sant Martí i els membres de desenes d'entitats, associacions i cooperatives de cada barri. A continuació us expliquem algunes d'aquestes 68 accions.

**La Besonense**

## Integració i cohesió a través de l'esport

Les pistes esportives Francesc Abad, conegudes al barri com la Besonense, eren fins fa poc un espai sense gaire ús per part del veïnat. Des del 2017, amb el suport del Pla de Barris i diversos agents del barri, aquesta tendència ha canviat. Amb l'objectiu de dinamitzar els espais esportius del Besòs i el Maresme, la Besonense s'ha transformat en un projecte que promou de manera comunitària l'activitat esportiva com a instrument d'integració i cohesió social, i amb perspectiva de gènere i diversitat. Totes les activitats són gratuïtes i inclouen futbol femení, futbol sala masculí, softbol, vòlei, *shooting*, criquet femení i masculí, i activitats multiesportives. L'espai físic de les pistes Francesc Abad, on s'hi està construint habitatge públic, inclourà, a la planta baixa, les oficines i els vestidors del futur equipament esportiu. El projecte actualment continua amb força a les pistes esportives municipals de Joan Pujades, a deu minuts del CEM Francesc Abad.



02

**Associació de Dones Ambar Prim**

## Estrena logotip i s'obre al món de les xarxes

L'Associació de Dones Ambar Prim fa 25 anys que és activa al barri del Besòs i ha esdevingut un punt de trobada clau per a les diverses generacions de dones que hi viuen. S'hi duen a terme activitats de tot tipus que ajuden no només a gaudir del temps lliure, sinó a crear un teixit relacional dins l'univers femení del barri. Tant les sòcies com les persones que no ho són poden dur a terme tallers d'arts aplicades, *patchwork*, teatre, ioga, gimnàstica o sardanes, entre altres propostes.

Gràcies a la col·laboració de Torre Jussana - Centre de Serveis a les Associacions i al Pla de Barris, s'han adaptat les necessitats de l'entitat Ambar Prim a la realitat de les noves tecnologies. D'aquesta manera, s'ha treballat, d'una banda, en el disseny del logotip de l'associació i, de l'altra, en l'elaboració de la pàgina web de l'associació. Per mitjà de reunions s'ha pogut definir quin és l'ideari i els valors que donen identitat a Ambar Prim i, a partir d'aquí, fer propostes representatives amb l'objectiu d'obrir-se i donar-se a conèixer al barri.



01

**Estiu al Barri**

## La millor manera de gaudir del Besòs i el Maresme quan arriba la calor

L'Estiu al Barri és una proposta d'oci estiuenc adreçada principalment a infants i joves del Besòs i el Maresme, tot i que també hi ha programació per a públic familiar. Té un objectiu clar: que durant els mesos d'estiu no hi hagi lloc per a l'avoriment i es pugui gaudir d'una oferta d'oci variada i de qualitat. Aquesta proposta es dissenya conjuntament amb tots els equipaments i serveis que estan presents en el barri durant tot l'any. L'agenda està farcida d'activitats de diverses disciplines —com ara tallers, música, teatre, dansa, cinema, cultura popular...— i de diferents formats, alguns amb espais petits per a públic reduït i d'altres per a grans espectacles adreçats a un públic nombrós. L'estiu passat va sumar 80 activitats, que es van dur a terme en 7 places i espais del barri. Per tant, són moltes les activitats proposades: des de jocs d'aigua als carrers, on el banyador i les xanquetes són l'únic necessari per passar-ho bé, fins a espectacles musicals i de dansa o cinema a la fresca (amb crispetes incloses). El programa també vol donar la veu a totes les comunitats que viuen al barri de manera que el vessant intercultural hi estigui present. La festa senegalesa, amb els ritmes de percussió i balls propis d'aquest país africà, n'ha estat un clar exemple. I el vessant més social queda palès amb propostes d'oci que busquen lluitar contra el racisme, com la duta a terme per Impuls Jove o la trobada d'economia social i solidària, amb un sopar de convivència entre el veïnat al carrer. Balls de gegants, tallers de capgrossos i el Festival Sant Martí de Circ donen el punt festiu a totes les propostes dissenyades perquè l'estiu al Besòs i el Maresme sigui una experiència divertida i inoblidable.

L'Estiu al Barri, que va començar l'any 2015, es va fent gran i el seu èxit es consolida any rere any. Una de les propostes d'aquest 2020 és ampliar el programa a la primavera i també a la tardor.

**Després de gairebé tres dècades juntes, es consideren una família amb ganes de donar la benvinguda a noves participants**

- 01 Membres de l'Associació de Dones Ambar Prim.
- 02 A l'espai de la Besonense s'hi celebra cada any un torneig antiracista.
- 03 L'Estiu al Barri inclou més de 80 activitats gratuïtes i per a tots els públics.
- 04 La reforma del mercat en potencia l'activitat comercial.
- 05 L'Oficina del Pla de Barris del Besòs i el Maresme està situada al carrer de Perpinyà.
- 06 El Pla comparteix espai amb altres serveis del districte de Sant Martí.
- 07 Dolors Canals i Farriols va ser una de les pioneres a posar en marxa projectes educatius per a primera infància.



03

**Propostes culturals, d'oci i lleure dirigides principalment als infants i a la gent jove del barri**

## Ubicats al cor del barri

### Els locals de Pla de Barris, un nou punt d'atenció al veïnat

Un dels objectius del Pla de Barris és conèixer més i millor les fortaleses i debilitats de cada barri i, també, les seves necessitats més urgents. La fórmula més adequada per arribar a aquest coneixement i grau de confiança entre veïnat, entitats i institucions és formar part dels espais habituals de trobada d'aquestes persones, apropar-se més al veïnat i treballar de forma més directa i en clau de proximitat. Per això es van posar en marxa una sèrie de nous locals al cor del barri, situats en les antigues galeries comercials que connecten els nous Jardins de Dolors Canals i Farriols amb el carrer Perpinyà. A banda dels nous locals, cal destacar la incorporació dels equips del Pla de Barris del Besòs i el Maresme, la figura de tècnic del barri de Besòs i Maresme, l'equip de coordinació de Gregal, el nou menjador i centre de formació i ocupació vinculat al ram de l'hosteleria, i diferents serveis del districte, com l'equip del Servei de Prevenció i Convivència (SPC) en l'espai públic i en comunitats de veïns a la Franja Besòs del Districte de Sant Martí, i el Servei de Suport a les Comunitats Veïnals (SSCV) del Besòs-Maresme.



05



06



04

## Obres al Mercat del Besòs

### Comerç de proximitat per a la gent del barri

Amb l'objectiu de potenciar el comerç de proximitat, el Pla de Barris ha permès accelerar el procés de millora del Mercat del Besòs i el Maresme. Aquesta política s'emmarca dins el projecte que ja té l'Institut de Mercats de Barcelona de remodelar vuit mercats de l'àrea de Barcelona que necessitaven implementacions. L'objectiu del projecte, que compta amb una inversió de 127 milions d'euros, la més potent que s'ha fet en els darrers 12 anys, passa per reivindicar la figura dels mercats municipals com a pols econòmic. En una configuració urbana on l'oferta comercial s'ha multiplicat en detriment del comerç tradicional, el pla proposat vol evidenciar la funcionalitat dels mercats com a eina de cohesió social entre la gent del barri.

En el cas del Mercat Municipal del Besòs, la renovació se centra en la reconfiguració i reordenació de les parades, i l'adaptació i millora dels magatzems.

El projecte de remodelació i millora del mercat municipal del Besòs vol modernitzar i dinamitzar aquest espai i té com a intenció millorar la mobilitat de les persones usuàries, així com potenciar els comerços que hi ha i garantir un bon accés a tothom. Actualment la primera fase (reconfiguració i millora de parades i construcció de magatzems) està executada i s'està a l'espera de poder iniciar la segona.

**El Mercat del Besòs va néixer el 1968 com a resposta a la necessitat de comptar amb un espai comercial per als veïns i les veïnes del barri, ja que hi va haver un increment significatiu de la població**

El Besòs i el Maresme

## Jardins de Dolors Canals

### Vuit illetes com a nou espai verd per a un ús públic i amb jocs infantils

Des del novembre del 2018, el barri del Besòs i el Maresme gaudeix d'un nou espai verd: els Jardins de Dolors Canals. Aquest terreny, situat entre els carrers de Perpinyà i Palerm, i entre Cristòbal de Moura i Pere Moragues, era un dels pocs espais qualificats com a zona verda del districte de Sant Martí que encara quedaven sense urbanitzar. Amb una inversió de 560.000 euros, els Jardins de Dolors Canals s'han convertit en una àrea d'esbarjo dedicada, principalment, als més petits. Les vuit illetes discontinües que conformen aquests nous jardins incorporen un paviment de colors a tota la zona de jocs infantil, on s'hi ha instal·lat un gronxador niu, un tobogan amb escala, un spinner i un cavallet per a cadira de rodes. També s'hi ha construït una àrea de joc per als infants amb paviment de cautxú per tal que puguin jugar sense riscos. La urbanització d'aquest espai, reclamada pels veïns de la zona des de fa anys, ha creat un punt verd on també s'hi fan activitats culturals. La inauguració, el novembre de 2018, va consistir en una gran festa on gegants i cercaviles van ser protagonistes.



07



**Pau Faus** — El Besòs i el Maresme  
*Muchos pensamientos, Llac, 2018*



**Pau Faus** — El Besòs i el Maresme  
*Muchos pensamientos*, banc a la rambla Prim, 2018

Aquestes fotografies formen part de la col·lecció "Setze barris. Mil ciutats: Fotografies per a altres relats de Barcelona", exposada des del 16 de febrer fins al 31 de març del 2019 a l'edifici del Borsí (plaça de la Verònica, al barri Gòtic).

# A BARCELONA REVERTIM LES DESIGUALTATS ENTRE ELS BARRIS DE LA CIUTAT

El Besòs i el Maresme  
La Verneda i la Pau  
El Bon Pastor i Baró de Viver  
La Trinitat Nova  
Zona Nord  
La Trinitat Vella  
Les Roquetes  
Sant Genís dels Agudells i la Teixonera  
La Marina  
El Raval sud i el Gòtic sud

---

Editorial  
L'educació als barris  
Barris d'oficis

Pàg. 2-3

---

Mapa de les obres  
del Pla de Barris

Pàg. 4-5

---

Accions del Pla  
de Barris

Pàg. 6-7

---

Entrevista a la contra:  
Oriol Nel·lo

Pàg. 8



# L'educació als barris, una arma carregada de futur

EL SUPLEMENT – DIARI DEL PLA DE BARRIS



01



02

REDACCIÓ —

En la lluita contra les desigualtats, el Pla de Barris, conjuntament amb l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, el Consorci d'Educació i l'Institut de Cultura de Barcelona, desenvolupa un centenar d'actuacions —quantitatives i qualitatives— per millorar l'educació en els barris més vulnerables. L'Ajuntament de Barcelona ha invertit 29 milions d'euros en posar en marxa obres de millora d'estructura, implementar tecnologies de la informació i la comunicació, i reforçar els equips pedagògics amb la incorporació de perfils socials als centres escolars. Aquestes millores han arribat a escoles bressol, centres d'infantil i primària, i instituts dels 16 barris del Pla de Barris, com per exemple l'institut escola Trinitat Nova, el Til·ler, l'institut Rambla Prim o l'escola Bàrkeno.

“No hem de deixar mai els professors sols”, diu el Joan Artigal, el director del nou institut Trinitat Nova, al barri del mateix nom. El Joan creu que la veritable arma educativa és la suma d'una comunitat formada per l'escola, la família, el barri i les administracions, amb objectius comuns. Aquesta escola, amb una proposta educativa global i la seva remodelació integral, va pel camí de ser un nou pol educatiu de referència a Barcelona. Un dels pilars d'aquest projecte és oferir una educació de llarg alè, un camí que comença en l'escola bressol i acaba al batxillerat. La segona idea és que l'escola ha de ser un espai obert a tot el veïnat, una nova biblioteca-mediateca i el gimnàs, uns espais que es vol que siguin oberts al barri per a ús de tots els veïns i veïnes, dins i fora de l'horari escolar. El tercer pilar d'aquest centre és que inclou la comunicació audiovisual com a eix transversal per a totes les edats.

Com a la Trinitat Nova, la cultura i la seva expressió en les diverses disciplines artístiques (música, circ, teatre, dansa, audiovisuals, plàstica, poesia...) ha entrat a totes les escoles i instituts amb el programa Pla de Barris, amb el convenciment que l'art ajuda a crear un entorn més atractiu, i permet treballar competències relacionals i valors com el compromís, el treball en grup, la convivència, l'esforç, entre altres, a la vegada que ofereix experiències artístiques a nenes i nens que, sovint, no tenen l'oportunitat d'experimentar. La Caixa d'Eines (catàleg de propostes artístiques que ajuden les escoles a triar el projecte que més s'adeqüi a les seves necessitats), EducArtS (proposta artística a les escoles de Zona Nord de Nou Barris) i la proposta d'audiovisual o música com a eix vertebrador de tot el projecte educatiu de l'le Trinitat Nova o el Til·ler de Bon Pastor són exemples que expliquen aquesta voluntat.

Les propostes de Vozes (ensenyaments musicals, especialment instruments de corda i corals),

Integrasons (orquestes de percussió) i EducArtS (música, circ, teatre i dansa) permeten que fora de l'horari escolar els nens i les nenes puguin seguir gaudint de la cultura si així ho desitgen.

No hem d'oblidar la importància de l'educació en el lleure, on també diversos informes ens alerten de les desigualtats existents en l'oferta entre uns barris i altres de la ciutat. Per aquest motiu el Pla de Barris, juntament amb l'Institut Municipal d'Educació de Barcelona, impulsa el projecte Babab (creació de nous espais i caus, i suport als existents) i el projecte Temps de Joc (espai de trobada els dissabtes al matí on l'esport s'utilitza com a eina educativa). —

01 Participants del programa EducArtS a la rua de Carnestoltes.

02 Un alumne aprèn circ amb el programa Caixa d'Eines.

# Barris d'Oficis: una oportunitat real d'aprendre treballant

L'ocupació com a prioritat per combatre les desigualtats



03

REDACCIÓ —

Un grup d'alumnes rep classes per aprendre a cuidar persones dependents. Entre tots fan un mural: s'han dibuixat ells mateixos cuidant uns avis en un espai luminós, a l'aire lliure. En una cantonada del mural s'hi llegeix: "Un moment nou, diferent i millor." Parlen dels avis i d'ells mateixos. Molts d'aquests alumnes tenen més de 50 anys i fins fa poc vivien en l'atur o encadenant treballs precaris. Amb el programa Barris d'Oficis, la seva sort ha canviat. El Mariano, conegut per tothom com el Mariano a Sant Genís dels Agudells, treballava els matins cuidant un home de 89 anys amb demència senil, als migdies en un magatzem i a les tardes a un bar. "Tot per una misèria", diu. Ara, el Mariano té probabilitats reals que millori la seva situació laboral i, amb ella, el seu futur. Des del 2019 el Mariano és una de les 75 persones que cursa el Barris d'Oficis, un programa de treball i formació que inclou un contracte laboral d'un any, a jornada completa i amb unes condicions salarials dignes. D'aquesta manera, els alumnes seleccionats poden dedicar tot el seu temps i la seva energia a aprendre un ofici sense interrupcions, ja que reben un sou i, per tant, tenen la seguretat que al llarg de tot aquest temps podran

03 Una tarda en una classe del programa Barris d'Oficis.

04 Una veïna de la Marina promociona el programa La Marina Dona Empenta.

05 Participants al projecte Las Magas, a la Trinitat Vella.



04

pagar les factures mensuals. El Mariano és conscient que aquest programa és un tren que no pot deixar escapar: "Em donen un bon títol, em paguen i m'ajuden a buscar feina." I creu en el seu nou futur com a cuidador: "D'alguna manera, és una feina que ja he fet, m'agrada la gent i tinc facilitat per relacionar-me, la veritat", diu convençut.

Una tarda d'hivern, a les classes del programa Barris d'Oficis, el Mariano, amb 29 companys i companyes més, rep les indicacions de la Macarena, la professora que ensenya les primeres nocions sobre la percepció de les cures i el treball entre persones. Toca parlar sobre el respecte al temps i a la paraula dels altres, aprendre a escoltar i a teixir de forma metafòrica —i també real, amb un joc de corda— una xarxa de confiança i suport. Al llarg dels pròxims mesos, els alumnes rebran també formació de pautes d'higiene, alimentació, mobilitat o acompanyament social per millorar la qualitat de vida de les persones que cuidaran.

La Mireia Donés és coordinadora de Barris d'Oficis a la Fundació Sant Joan de Déu, una de les entitats que desenvolupa el programa. Li brillen els ulls quan parla del repte que suposa: "Les persones que fan el curs són molt heterogènies, i han viscut situacions vitals diferents i complexes."

El programa Barris d'Oficis, adreçat a persones residents als barris on l'Ajuntament de Barcelona desplega el Pla de Barris, ofereix aquesta formació d'atenció socio sanitària a persones en situació de dependència, però també d'altres feines, com auxiliar socio sanitari, cura de persones en situació de dependència, neteja industrial i gestió de residus, i manteniment i reparació. —

## A diferents necessitats, diferents respostes



05

REDACCIÓ —

Una de les causes més importants que defineix la desigualtat és el nivell d'atur i la precarietat laboral. Per tant, ja des dels inicis del Pla de Barris, l'activació econòmica dels barris ha estat un objectiu bàsic del programa. Amb un pressupost de més de 10 milions d'euros, s'han posat en marxa més de 70 projectes i programes per reduir l'atur i millorar les oportunitats laborals des de diferents fronts, amb respostes més adequades a necessitats diferents, sumant esforços amb Barcelona Activa, amb els equips de districte i amb la xarxa d'entitats de cada territori. El programa Barris d'Oficis treballa en l'àrea de la formació i el foment de l'ocupació i sempre amb perspectiva de gènere, i n'hi ha molts altres. Per a les empreses ubicades als polígons industrials s'ha posat en marxa un pla de dinamització que ofereix serveis d'estratègia de vendes o d'acompanyament i treball de *networking* en fires de la ciutat. També s'han engegat a tots els barris una sèrie d'accions d'impuls de l'economia social i solidària, com el cas de Las Magas a la Trinitat Vella, un projecte per formar-se en l'elaboració de vestuari d'espectacles. Una altra de les línies de treball és la dinamització econòmica en el mateix barri, que ajuda a finançar iniciatives posades en marxa pel mateix veïnat, moltes vegades com a resposta a la brutal crisi econòmica dels últims anys. —

### L'àmbit d'activació econòmica del Pla de Barris ha posat en marxa més de 89 programes per millorar les oportunitats laborals

Sense barris no hi ha Barcelona

# Mapa d'obres del Pla de Barris

## El Raval sud i el Gòtic sud

01. Reurbanització i millores dels jardins de les Voltes d'en Cirés per potenciar l'ús i la programació d'activitats per al veïnat als equipaments del voltant dels jardins.
02. Reurbanització i millores de la rambla del Raval, plaça de Salvador Seguí i plaça de Vázquez Montalbán per dinamitzar els espais, potenciar-hi els usos veïnals, afavorir la convivència i connectar els tres espais.
03. Millores als Jardins de Sant Pau del Camp.
04. Millores de la façana del Centre Cívic Drassanes.
05. Millores dels espais d'entrada de les escoles Drassanes, Rubén Darío, i Collaso i Gil.
06. Remodelació de la plaça de Sant Miquel: nou espai sense cotxes i ampliació de la zona de jocs.

## La Marina

07. Nou espai per a joves i entitats del barri de la Marina.
08. Millores dels entorns de l'espai públic de l'antiga colònia Santiverí.
09. Renovació i millora dels Jardins de la Mediterrània.
10. Instal·lació de nous ascensors verticals a la zona del Polvorí.
11. Nova pista de bàsquet als Jardins Can Farrero.
12. Reurbanització i millores de la zona verda del carrer de la Química.
13. Construcció d'un *skate park* a la plaça del Moviment Obrer.
14. Millores a l'Escola Enric Granados.
15. Millores a la sala de teatre de l'Escola Bàrkeno.

## Sant Genís dels Agudells i la Teixonera

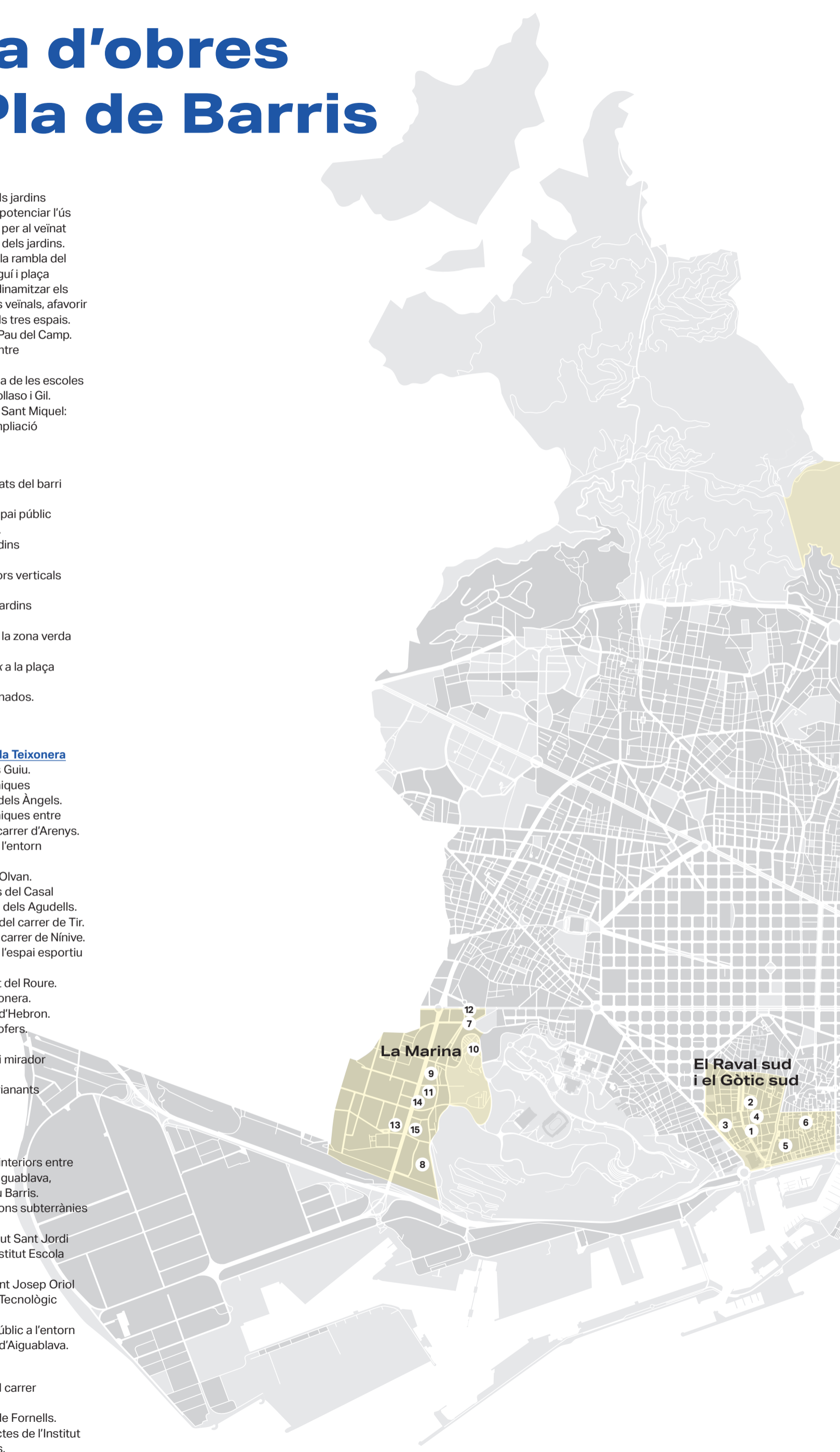
16. Millores a la plaça de Matías Guiu.
17. Instal·lació d'escales mecàniques al carrer de la Mare de Déu dels Àngels.
18. Instal·lació d'escales mecàniques entre el carrer de Samaniego i el carrer d'Arenys.
19. Reurbanització i millores de l'entorn de la masia Can Soler.
20. Reurbanització del carrer d'Olvan.
21. Reurbanització dels entorns del Casal de Gent Gran de Sant Genís dels Agudells.
22. Reurbanització dels jardins del carrer de Tir.
23. Reurbanització i millores del carrer de Nínive.
24. Reurbanització i millores de l'espai esportiu de La Campa.
25. Millores a la plaça de la Font del Roure.
26. Millores a la plaça de la Teixonera.
27. Millores a la plaça de la Vall d'Hebron.
28. Millores a la plaça dels Garrofers.
29. Millores a la plaça d'Isop.
30. Creació d'un nou parc urbà i mirador al carrer de Santa Rosalia.
31. Instal·lació d'escales per a vianants al carrer de Sant Crispí.
32. Millores a la Casa Taxonera.

## La Trinitat Nova

33. Reurbanització dels espais interiors entre els carrers de Portlligat, d'Aiguablava, de Maria Zambrano i de Nou Barris.
34. Arranjament de les connexions subterrànies de la Casa de l'Aigua.
35. Remodelació total de l'Institut Sant Jordi i creació d'un nou centre: Institut Escola Trinitat Nova.
36. Millores a l'antiga Escola Sant Josep Oriol per convertir-la en l'Institut Tecnològic de Barcelona.
37. Millores puntuals a l'espai públic a l'entorn dels carrers de la Pedrosa i d'Aiguablava.

## Les Roquetes

38. Reurbanització i millores del carrer de Mina de la Ciutat.
39. Reurbanització de la plaça de Fornells.
40. Millores del pati i la sala d'actes de l'Institut Escola Turó de les Roquetes.

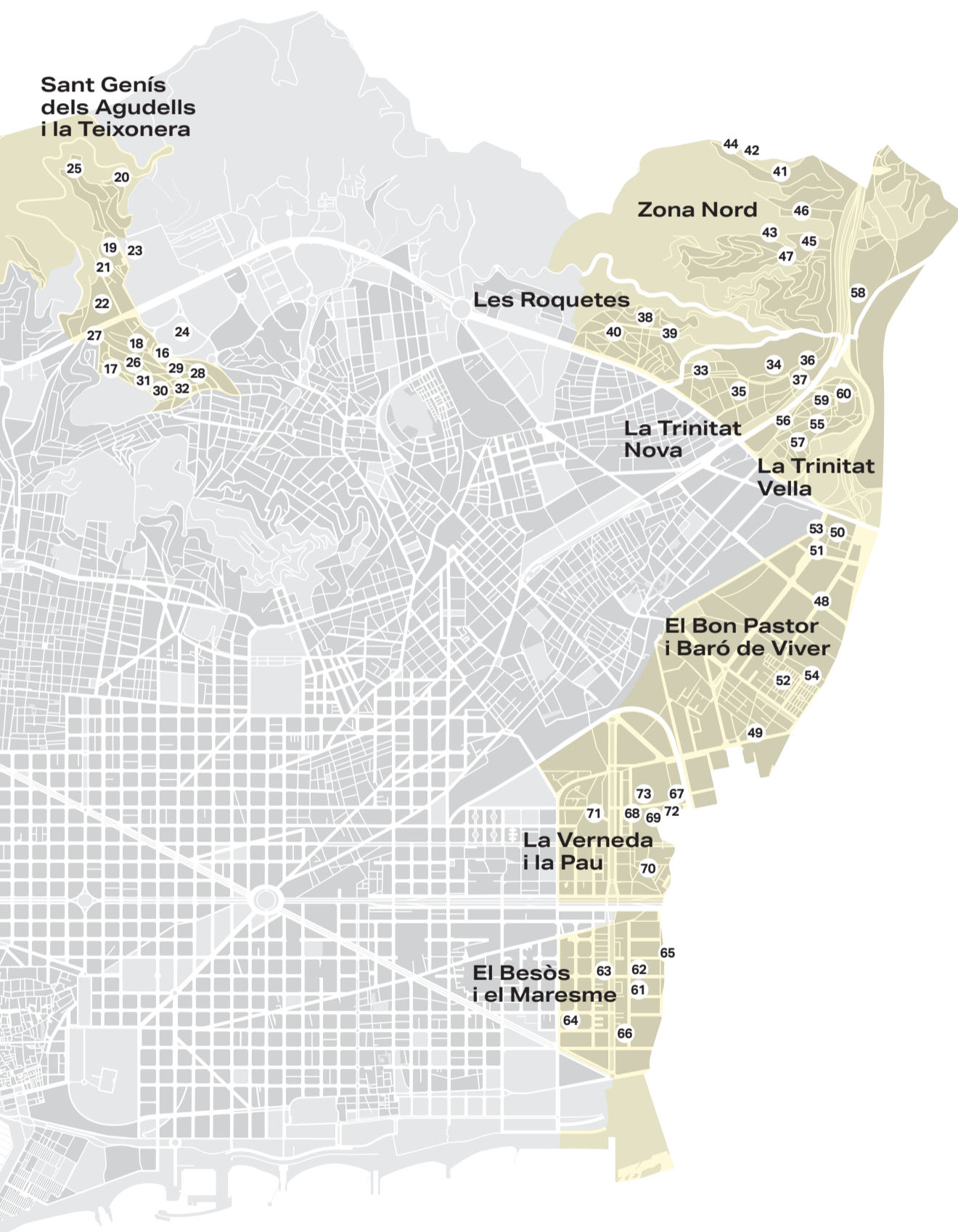


Les obres del Pla de Barris, així com les més de 600 accions que conformen el pla, tenen com a objectiu reduir les desigualtats socials que pateixen els barris. Per això, s'han prioritzat les intervencions que afavoreixen la vida comunitària, milloren l'accessibilitat dels barris i contribueixen a reduir les desigualtats educatives.

Les intervencions es reparteixen en:

- 10 transformacions integrals o millores en centres educatius
- 40 obres de millora de l'espai públic, la connectivitat i l'accessibilitat
- 14 obres de millora o creació d'equipaments comunitaris
- 9 obres de millora o creació d'espais esportius a l'aire lliure

La inversió total d'aquestes 73 obres és de 87 milions d'euros.



#### Zona Nord

41. Reurbanització i instal·lació d'escales mecàniques a l'entorn de l'avinguda de Rasos de Peguera.
42. Adequació dels vestidors del camp de futbol de Ciutat Meridiana.
43. Cobertura i millora de la pista del Campillo de la Virgen.
44. Reurbanització i millores de l'antiga zona esportiva de Ciutat Meridiana.
45. Millores de la senyalística al barri de Torre Baró.
46. Construcció d'una Oficina de l'Habitatge, OAC i Punt d'Assessorament Energètic a la Zona Nord.
47. Millores d'accessibilitat per al transport públic a Torre Baró.

#### El Bon Pastor i Baró de Viver

48. Reurbanització i remodelació del carrer de Caracas.
49. Reurbanització i millores a la plaça de Mossèn Cortinas.
50. Renovació del clavegueram dels carrers de Clariana i Campins.
51. Construcció d'un nou camp de futbol a Baró de Viver.
52. Nou Casal de Gent Gran del Bon Pastor.
53. Remodelació i millores de l'espai esportiu Club de Lluita.
54. Transformació de l'antic Institut Cristòfol Colom en el nou Institut de Formació Professional Rubió i Tudurí.

#### La Trinitat Vella

55. Reurbanització i millores al carrer de la Foradada i nova plaça dels Drets dels Infants.
56. Nou Casal de Gent Gran de la Trinitat Vella.
57. Remodelació, adequació i millores del passatge de la Trinitat i de l'Espai Barcino.
58. Creació d'una cal·listènia esportiva i millora dels camins i l'enllumenat dels entorns del Camí de Ronda.
59. Remodelació i millores de l'Escola Ramón y Cajal.
60. Millores puntuals de l'espai públic a l'entorn de la presó de la Trinitat Vella.

#### El Besòs i el Maresme

61. Reurbanització i millores al carrer d'Alfons el Magnànim.
62. Enderroc de l'antic cinema Pere IV per a la futura construcció d'un nou equipament.
63. Millores a l'Institut Rambla Prim.
64. Millores a la sala d'actes de l'Institut Barri Besòs.
65. Millores puntuals al Mercat del Besòs.
66. Remodelació i millores del menjador social i cooperativa Gregal.

#### La Verneda i la Pau

67. Reurbanització i millores a l'espai públic de Via Trajana.
68. Reurbanització i millores de l'entorn del carrer de Camp Arriassa.
69. Nou circuit esportiu: millora dels espais esportius a l'aire lliure de la Verneda i la Pau.
70. Millores a l'Institut Bernat Metge.
71. Millores a la sala de teatre de l'Escola La Pau.
72. Millores dels jocs infantils als espais públics de la plaça de l'Escola La Pau.
73. Millora del Casal de Gent Gran Verneda Alta.

El Pla de Barris, present a 16 dels barris més desfavorits de la ciutat, ha posat en marxa més de 600 accions per reduir les desigualtats socials en aquests territoris. En aquest espai n'expliquem algunes.

## La salut als barris

### L'impuls de la vida en comú, un hàbit saludable

L'Agència de Salut Pública, en el seu últim informe, alerta del creixement de les desigualtats en l'àmbit de la salut, desigualtats que acaben generant que l'esperança de vida entre un ciutadà d'un barri de rendes altes pugui arribar a ser 8 anys superior que la d'algú d'un barri de rendes baixes. Amb la voluntat d'ajudar a reduir aquestes diferències, el Pla de Barris ha treballat amb les àrees, departaments i districtes per tal de donar un impuls en aquells aspectes que es consideren importants a l'hora de potenciar hàbits saludables, que s'acaben traduint en una millora del benestar físic i emocional de tots els veïns i veïnes. Es per aquest motiu que tots els plans de barri compten amb projectes que, d'una manera o d'una altra, tenen el mateix objectiu, encara que la forma d'apropar-s'hi sigui a través de l'esport, de l'alimentació, de potenciar les relacions socials i evitar l'aïllament, de l'aprenentatge d'habilitats parentals, entre altres.

Per exemple, per al veïnat de més edat dels barris de Sant Genís dels Agudells i la Teixonera s'han posat en marxa programes com Fem Salut a la Piscina, on persones grans en situació d'aïllament i vulnerabilitat desenvolupen activitats lúdiques i terapèutiques a la piscina de l'Hospital de Sant Rafael. Un altre projecte que inclou l'esport —en aquest cas, el criquet— per obrir i reforçar l'acció comunitària és Les Dúnia, als barris del Besòs i el Maresme, i la Trinitat Vella. És un programa adreçat específicament a noies de famílies novingudes, per ajudar-les a teixir noves xarxes de sociabilitat. D'aquesta manera, a través de l'equip de criquet femení es treballen aspectes com la inclusió social i la visibilització del col·lectiu. Un altre exemple és la Xarxa Sense Gravetat, un programa que ofereix un catàleg de tallers oberts a joves (16-25 anys) provinents tant de la xarxa de serveis de salut mental com de la comunitat, en col·laboració amb els serveis i equipaments del territori.

Moltes altres activitats del Pla de Barris en l'àmbit de la salut posen també l'accent en els aprenentatges en la cura de la primera infància en barris com el Bon Pastor i Baró de Viver, la Trinitat Vella o les Roquetes. —



01



02



03

- 01 Gent gran de Sant Genís dels Agudells a la piscina de l'Hospital de Sant Rafael.
- 02 Jessica Sala participa al programa Nous Lideratges als Barris.
- 03 Participants a una sessió del programa Nous Lideratges als Barris.
- 04 Joves de Sant Genís dels Agudells a la nova Sala Jove.
- 05 Festa comunitària de la Pinya (les Roquetes).



04



05

## Nous lideratges

### A la recerca de nous lideratges als barris

Els barris de Barcelona són ens vius. Es renoven i creixen. Però no tothom té temps, espai o coneixements per participar activament en les decisions que conformen el present i el futur del barri. Per això es va posar en marxa el programa Nous Lideratges, que ja ha celebrat la seva tercera edició. Aquest projecte, impulsat pel Pla de Barris, la Fundació Jaume Bofill i l'Institut de Govern i Polítiques Públiques, és una formació vivencial adreçada a joves dels barris més desfavorits de la ciutat. El projecte promou el procés d'empoderament de les persones participants i, alhora, dona formació sobre aspectes de desenvolupament comunitari per contribuir millor a construir o reforçar el teixit social i ser promotors de propostes col·lectives. Al llarg del programa, una quinzena de joves de les àrees de Barcelona on actua el Pla de Barris s'han conegut, s'han apropat a la tasca d'entitats socials i culturals de diferents àmbits, han entrevistat diversos dirigents polítics i han après a construir un projecte social.

Jessica Sala, periodista en una publicació del barri de la Marina i una de les participants, afirma que el programa l'ha ajudat a empoderar-se i tirar endavant projectes de la seva associació. "Ara sé que puc fer més coses, que no m'he de posar límits i que puc anar més lluny", diu.

Programes com aquests són importants, en aquests barris, ja que als territoris més vulnerables és on hi ha més dificultats per identificar nous actius comunitaris i fer emergir iniciatives impulsades per la mateixa població. —

## Més de quaranta joves s'han apropat a la tasca d'entitats socials i culturals de diferents àmbits

## Formació a entitats

### Una eina clau per reforçar els moviments comunitaris

Barcelona és una ciutat rica en esperit associatiu i reivindicatiu. A molts barris el veïnat amb inquietuds socials i ganes de canviar les coses es troba, comparteix experiències i pensa com millorar el futur junts. Per mantenir obert aquest camí, les entitats del barri —agents clau al territori de potenciació de la xarxa comunitària— han d'estar vives i en moviment. El Pla de Barris vol reforçar els moviments comunitaris i, per això, al llarg dels dos últims anys, conjuntament amb Torre Jussana, un centre de servei per a les associacions de la ciutat, ha posat en marxa un programa d'acompanyament i formació de l'acció veïnal als 16 barris del Pla de Barris. Un total de 34 entitats han rebut formació en els quatre àmbits clau per al seu bon funcionament: la intenció, la participació, l'acció i la gestió. —

## Barris jugables

### Jardins, places i carrers més jugables per als més petits

“El descans, el joc i el temps lliure són tan importants per al desenvolupament de l’infant com la nutrició, l’habitatge, l’atenció a la salut i l’educació”, diuen les Nacions Unides. Barcelona ha decidit ser una ciutat més amable amb els nens i les nenes, i el que més volen —i necessiten— és jugar. Amb aquesta idea, i emmarcat dins la mesura de govern “Barcelona dona molt de joc”, s’ha posat en marxa un pla per impulsar una nova visió del joc a l’espai públic, afavorint i reconeixent la seva importància social i millorant la vida comunitària. El Pla de Barris participa de ple en aquest projecte amb més d’una desena d’accions en marxa, reforçant nous espais que inclouen una àrea de joc o afavorint el joc espontani en parcs i jardins, places i carrers. Alguns d’aquests projectes són la renovació dels espais de joc als jardins de la Mediterrània, al barri de la Marina, i a la plaça Mossèn Cortinas, al Bon Pastor, així com la nova plaça que es farà als voltants de l’Escola La Pau, al barri de la Verneda i la Pau. “Ara és una plaça buida, on les famílies venen a buscar els infants i marxen. No hi ha vida. Això canviarà molt en poc temps: les famílies de l’escola van participar en la proposta per fer aquesta nova plaça i, d’aquí a poc, en aquest nou espai hi jugaran les nenes i els nens i xerraran les famílies”, explica Sònia Burgués, directora de l’escola. —

## Marxes Exploratòries

### Les dones canvien l’espai públic

Qui decideix l’urbanisme de l’espai públic? Carrers i places massa foscos, zones on no es pot transitar amb un cotxet de bebè, falta de jardins i parcs infantils... L’espai públic és de tothom, però aquests són només alguns dels problemes que, amb ulls de dona, detecten les veïnes quan caminen pels barris. Per tal de revertir aquesta sensació i millorar l’espai públic per a tothom, el Pla de Barris, conjuntament amb l’àrea de transversalitat de gènere, va iniciar fa mesos uns recorreguts a peu amb perspectiva de gènere, amb les veïnes, per trobar solucions conjuntes que facin la vida més fàcil, agradable i segura a tot el veïnat. D’aquesta manera, les dones van observar *in situ* elements que dificulten la vida quotidiana i que, si els canviem, la milloren. Aquestes passejades, treballades prèviament en una sessió de preparació, s’han dut a terme als barris de la Marina, la Verneda i la Pau, la Trinitat Vella, el Bon Pastor, la Trinitat Nova, el Besòs i el Maresme i, recentment, al barri de les Roquetes.

A principis del 2019, el veïnat de la colònia Santiveri i de tot el barri de la Marina —especialment, les veïnes, és clar— han celebrat la reurbanització dels entorns, renovats a partir de les demandes que van sorgir en la Marxa Exploratòria amb perspectiva de gènere que es va fer a la mateixa zona fa dos anys. Se n’ha millorat la il·luminació, la visibilitat, la vegetació i l’amplada de les voreres, i s’ha renovat el claveteram, el mobiliari urbà, tot el paviment i les àrees enjardinades. Ara, els carrers s’han tornat més accessibles, agradables i també segurs, per a les dones i per a tothom. —

## Rehabilitació de finques

### Un programa d’ajuts específics per garantir el dret a l’habitatge digne

Molts barcelonins i barcelonines saben que l’Ajuntament ofereix subvencions per rehabilitar interiors d’edificis i façanes o per instal·lar ascensors. Però què passa si ho desconeixes, o si no saps com demanar-los, o no tens cap administrador de finques per fer les totes les gestions necessàries per posar-ho en marxa, o si al teu edifici no hi ha establerta cap comunitat de veïns per posar-te d’acord i demanar aquests ajuts?

El Programa de Rehabilitació de Finques, del Pla de Barris i el Consorci d’Habitatge de Barcelona, va néixer per donar resposta a aquestes situacions. L’Ajuntament de Barcelona va constatar que certes finques, degut sobretot a la seva complexitat social i econòmica, no aconsegueixen beneficiar-se de les polítiques de rehabilitació municipals i, per tant, queden al marge de processos de rehabilitació i de les convocatòries d’ajudes públiques.

Aquest fet va empènyer a crear un programa d’ajudes amb un finançament específic i uns criteris d’accés que clarament busquen millorar finques degradades i amb una alta vulnerabilitat social, per tal de facilitar-ne la rehabilitació. Els objectius del programa són:

- Fer més accessibles les ajudes (que poden arribar a ser del 100 % segons les condicions socials dels beneficiaris), incorporant un acompanyament tècnic, jurídic i social en tot el procés de rehabilitació.
- Preservar les condicions de vida dels actuals veïns i veïnes, i evitar els possibles moviments d’expulsió.
- Contribuir a la incorporació al mercat de nou habitatge de lloguer social.
- Contribuir a la cohesió social gestionant conflictes i propiciant la regulació de les comunitats de propietaris.

A partir d’una potent diagnosi feta a tota la ciutat de Barcelona (UPC, 2017) i identificades les finques amb uns indicadors més crítics (socials i de conservació), es va fer un treball de camp proactiu aprofitant-se a les comunitats detectades i oferint-los l’acompanyament en el procés de rehabilitació i la tramitació d’ajudes.

El treball de camp de l’equip tècnic ha permès detectar i acompanyar un total de 135 comunitats de propietaris de finques potencialment vulnerables i iniciar un total de 104 expedients (1.582 famílies beneficiàries) que acabaran rehabilitant la seva finca gràcies al suport econòmic i social d’aquest programa. Actualment, 38 finques ja han iniciat les obres i la resta preveuen fer-ho durant aquest 2020. —

**El projecte, dotat amb 15 milions d’euros, beneficia al voltant de 1.582 famílies**

- 06 Rehabilitació de finques, al barri de Baró de Viver.
- 07 La nova plaça Dolors Canals, al barri del Besòs i el Maresme.
- 08 Una nena juga en un parc infantil de la ciutat.
- 09 Infografia de la metodologia de les Marxes Exploratòries.



06



07



08



09

# “Hem d'enfortir el teixit veïnal i les polítiques públiques per plantar cara a les desigualtats”

Oriol Nel·lo, president del Consell Assessor del Pla de Barris de Barcelona

L'ENTREVISTA A LA CONTRA

REDACCIÓ —

Davant la desigualtat i la segregació, necessitem construir més ciutat i més societat. L'Oriol Nel·lo (Barcelona, 1957), doctor en Geografia, treballa, des de la universitat, des de l'escriptura i des de la política per reduir les desigualtats socials entre les persones. Ho va fer des de la Generalitat, al front de la Llei de barris (2004), i ara ho fa des del Pla de Barris de l'Ajuntament de Barcelona. L'Oriol està convençut que la complexitat de la desigualtat urbana exigeix una intervenció coral entre les iniciatives ciutadanes i unes polítiques públiques robustes i innovadores. En aquesta entrevista, l'Oriol subratlla que els drets socials s'han de defensar cada dia i que els barris organitzats són els que millor fan front a les crisis.



## D'on surgeix la idea del Pla de Barris?

L'increment preocupant de les desigualtats, agreujat sobretot a partir de la crisi, fa que aquelles persones que tenen més necessitats de serveis i menor capacitat adquisitiva es vegin empesos a viure en els barris amb més dèficits urbanístics, educatius, de serveis... Això suposa un problema, però, a la vegada, dona l'oportunitat de reivindicar, amb tota justícia, més serveis per a aquests barris, per assegurar els drets dels que hi viuen. Aquest és l'objectiu del Pla de Barris: impulsar polítiques públiques específiques per lluitar contra els efectes de la desigualtat en aquells barris que més la pateixen, polítiques que permetin intervenir-hi de forma integral i transversal per millorar les condicions de vida.

## Què creus que s'està aconseguint amb el Pla?

Una de les poques coses bones que ha sortit de la crisi tan profunda i brutal que hem patit és una florida molt important d'iniciatives ciutadanes, de formes alternatives d'organització, com els bancs de temps, els menjadors populars, etc. La peculiaritat del Pla de Barris és que l'Ajuntament de Barcelona el va concebre no de forma unilateral, com a institució, sinó proposant als veïns dels barris de fer un pla junts, a partir d'allò que les entitats i associacions veïnals ja estaven fent o volien fer als barris. D'aquesta manera s'han aconseguit millores d'estructures i de serveis, així com millores organitzatives i de cohesió entre els veïns. Aquest és un resultat que potser no veus quan passes pels carrers, però és essencial: si tenim un teixit veïnal fort, tenim una major capacitat per plantar cara a l'adversitat, establir mecanismes de solidaritat que funcionen i, també, millorar la capacitat de reivindicar els drets socials.

## Per què el Pla de Barris dona tanta importància a l'educació?

L'escola incideix de manera extraordinària en el progrés o el retrocés d'un barri. Les desigualtats es generen a través de mecanismes econòmics, però es reproduïxen a través d'altres mecanismes, i un d'aquests és l'escola. La reducció de les desigualtats passa per mesures de caràcter econòmic. Però per evitar que la desigualtat es consolidi i creixi cal tenir un sistema escolar capaç d'oferir igualtat d'oportunitats a tots els nois i noies independentment del nivell de renda de les seves famílies.

## En aquests temps de globalització i polítiques transnacionals, ressurgeix la reivindicació de les polítiques locals i de barri. Per què?

Travessem un període en què s'estan posant en dubte drets que nosaltres consideràvem irreversibles: les pensions, la salut, l'educació. Cal defensar i refermar les polítiques socials. I per fer-ho cal territorialitzar-les, és a dir, cal partir dels problemes de cada lloc concret i projectar polítiques adaptades a cada lloc.

## Per què funcionen més les polítiques socials si es territorialitzen?

Primer, perquè són més eficaces; segon, perquè permeten implicar el teixit ciutadà, i tercer, perquè d'aquesta manera la ciutadania se les fa més seves. A més de ser pensades en cada territori han de tenir l'ambició de cobrir tots els aspectes de la vida del barri: de l'educació al comerç, de l'habitatge a l'espai públic, de l'accessibilitat als serveis. Ara bé, les institucions d'àmbit superior també tenen responsabilitats. No és correcte pensar que les necessitats dels barris s'han de tractar únicament amb recursos locals. L'Ajuntament de Barcelona pot tirar endavant el Pla de Barris perquè té la grandària que té, però els petits ajuntaments no ho poden fer, és impossible. O hi ha una transferència de recursos des de la Generalitat i des de l'Estat cap als ajuntaments o no hi ha manera de millorar els barris vulnerables.

## Què podem aprendre d'un programa com el Pla de Barris?

Crec que aquest Pla confirma tres coses. Una és la necessitat de coneixement, per mesurar i canviar la ciutat. L'altra és la necessitat de la intervenció des dels poders públics, per no deixar la ciutat en mans d'impulsos del mercat que generen desigualtat. I la tercera és que només es pot tenir èxit si el veïnat s'organitza i fa seves aquestes conquestes. —

**SENSE BARRIS NO HI HA BARCELONA**  
[www.pladebarris.barcelona](http://www.pladebarris.barcelona)

## “És una experiència molt positiva i enriquidora”

**Ana Hita** – Coordinadora de promoció esportiva d'ASME

Participo al partit de futbol antiracista organitzat per diverses entitats del Besòs, que es juga al Complex Esportiu Francesc Abad. Tothom que hi vulgui jugar hi està convidat o convidada, tant a títol individual com amb equips ja formats. Aquest torneig el fem des de fa tres anys i és una reivindicació contra el racisme. Hi participen persones originàries de diversos països, i el que volem és ajudar que les persones que són de fora no se sentin aïllades. En aquest barri hi ha molta interculturalitat i la convivència és difícil. Per això és necessari seguir lluitant contra el racisme, i l'esport és una bona manera de fer-ho, perquè transmet valors educatius i aconsegueix la inclusió d'uns hàbits i un treball en equip molt necessaris. M'hi sento molt bé; és una experiència molt positiva i enriquidora per a tothom, tant per als joves i les joves que hi participen com per als equips tècnics i de monitors i monitores. —

## “La nostra presència contínua a peu de carrer es valora molt”

**Miquel Izquierdo** – Cap de projecte del Pla de Barris del Besòs i el Maresme

La meva feina consisteix a gestionar les iniciatives de millora en educació, en ús de l'espai públic i en la convivència entre veïns del Besòs i el Maresme, amb una mirada focalitzada cap als joves, les joves i els infants. Els habitants i les habitants de la zona han acollit aquesta iniciativa amb molta expectació, i la nostra presència contínua a peu de carrer es valora molt. Els veïns i les veïnes hi tenen molt d'interès i són conscients de la feina que es fa per millorar els problemes de la zona, una feina que tindrà un impacte a llarg termini. Els veïns i les veïnes, que han estat tota la vida aquí, veuen que es tracta d'un projecte ambiciós que busca trencar dinàmiques negatives per crear moviments en positiu. La nostra petjada té a veure amb joves, lleure, formació i amb una visió de barri on s'aposta per la cultura i les activitats esportives. Volem que la joventut senti que aquest és un barri obert i que hi poden fer un cicle de vida. —

## “He intentat convertir-me en un d'ells”

**Israel Solà** – Formador de la companyia de teatre La Calòrica

Fa dos cursos que col·laboro com a formador teatral amb l'Associació d'Arts Escèniques per a Joves. La idea va sorgir arran d'un projecte que vam fer conjuntament amb l'INS Barri Besòs, la Sala Beckett, el Pla de Barris i la nostra companyia de teatre. La meva tasca consisteix a fer un seguiment del jovent, acostant-me a aquesta agrupació i entenent-ne la idiosincràsia i les necessitats. Faig una tasca d'acompanyament i els facilito eines i recursos perquè puguin treballar amb els monitors i les monitores que els fan classe. Més que ser un professor, he intentat convertir-me en un d'ells, entendre el que els cal i posar-me al seu servei. El projecte és molt enriquidor, perquè també hi participa gent del barri, no només estudiants i, per tant, ens trobem amb un grup molt transversal on hi ha persones de 18 anys i d'altres de 50. És molt interessant veure la dedicació i les ganes que hi posen. —

## “Ara el que cal és anar un pas més enllà”

**Loli Navais** – Participant del programa Marxes Exploratòries

La iniciativa neix per veure quins problemes hi ha al barri pel que fa a seguretat, neteja, enllumenat, etc. Les participants som dones del barri. El darrer cop que vam fer la Marxa Exploratòria la vam dividir en tres jornades alternes. Cada jornada recollíem informació i apuntàvem les coses que vèiem que s'havien de millorar, com per exemple punts de brutícia estancada o zones on la vegetació estava poc cuidada. De fet, aquest va ser un tema recurrent, perquè hi havia força zones de parcs i jardins que estaven descuidades. I, de fet, ja s'han vist canvis i tasques de manteniment en alguns dels punts que vam assenyalar. El que també cal fer, a banda d'aquesta iniciativa, és conscienciar els veïns pel que fa a qüestions de civisme, perquè, per molt que es netegi, si els que hi viuen no en tenen cura, tornarà a estar brut l'endemà. Ara el que cal és anar un pas més enllà. —

## “No deixo d'escoltar i escoltar per aprendre”

**Aliou Ndao** – Participant del programa Barris d'Oficis

Tinc 37 anys i estic formant-me i treballant en tasques de manteniment, concretament de pintura. M'encanta el que estic aprenent i m'agradaria quedar-me en aquesta empresa per tenir una estabilitat. Vaig saber del programa pel Sindicat de Manters, ja que abans era manter. Aquí rebem formació transversal, i la veritat és que em sento molt bé amb mi mateix. A més a més, també ens ensenyen valors, com la puntualitat, la bona relació amb els companys i companyes, el compromís, la bona actitud... Tenim molt bon ambient amb els 15 participants que som aquí. Em sento molt optimista i no deixo d'escoltar i escoltar per aprendre de tot. La vida m'ha canviat moltíssim, des que soc al programa, i sento que ara tindrà un ofici i podré seguir endavant, lluitant per aconseguir una situació millor. El meu somni és tenir una feina, poder llogar un pis i portar la meua dona i els meus fills, que són al Senegal. —

## “Estic tranquil·la perquè sé que està ben cuidat”

**Leandri Rendiles** – Participant al programa Temps de Joc

El meu fill Jossiel, de 7 anys, participa al programa Temps de Jocs. Els dissabtes, de 10 a 15 hores, va a aquest casal, on els ensenyen de tot: bons hàbits, com rentar-se les dents després de dinar, educació, respecte, bones maneres... També fan esport i els expliquen com ha de ser una alimentació equilibrada. En realitat són com una família, els monitors i les monitores són molt afectuosos i s'estimen molt els nens i les nenes. A més a més, també fan sortides, com per exemple a fer surf a la platja. Per a mi és una gran ajuda, perquè alguns dissabtes treballa i sense aquest programa hauria de pagar a algú perquè es fes càrrec del meu fill. Amb Temps de Joc estic tranquil·la, perquè sé que està ben cuidat i s'ho passa bé. A ell li agrada molt venir, perquè gaudeix molt amb els companys i les companyes. Una de les coses que li encanten són els tallers que fan amb la família i els jocs on hi participem tots. —

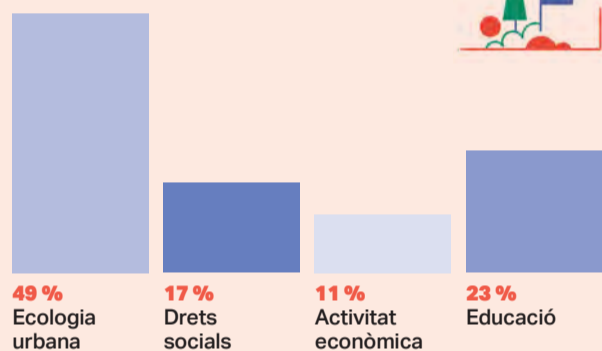


## El Pla de Barris en xifres

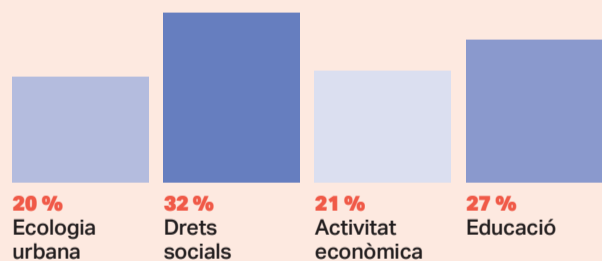
Amb més de 600 accions impulsades durant els últims tres anys a Barcelona, aquests són alguns dels resultats més tangibles del Pla de Barris.

### Dotació pressupostària

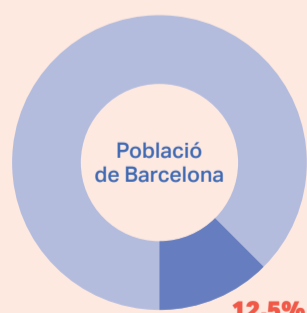
**150.000.000€**  
DOTACIÓ PRESSUPOSTÀRIA TOTAL A TOT EL PLA DE BARRIS



**15.696.277€**  
DOTACIÓ PRESSUPOSTÀRIA TOTAL AL BESÒS I EL MARESME



### Població beneficiada



A Barcelona hi viuen 1.620.343 persones, segons dades de l'Idescat.

Als barris del Besòs i el Maresme 23.024 persones s'han beneficiat del Pla de Barris.



**203.342**  
PERSONES QUE S'HAN BENEFICIAT DEL PLA DE BARRIS A TOT BARCELONA

### Educació



**120**  
NENS I NENES QUE PARTICIPEN A L'ANY EN NOUS ESPAIS DE LLEURE EDUCATIU

**76**  
HORES DE LECTURA PER ALS NENS I NENES DEL BARRI

**79**  
HORES DE DINAMITZACIÓ COMUNITÀRIA AL CARRER

### Drets socials



**+18%**  
AUGMENT DE PARTICIPANTS EN PROGRAMES DE SALUT COMUNITÀRIA AL BARRI



**79**  
HABITATGES DEL BESÒS I EL MARESME QUE REBEN AJUDES PER A LA REHABILITACIÓ DELS EDIFICIS ON VIUEN

### Ecologia urbana



**+8.000 m<sup>2</sup>**  
AUGMENT D'ESPAIS D'ESTADA I PARCS INFANTILS

Equival aproximadament a 1 camp de futbol.



**"Aquí t'ajuden, t'aconsellen, t'ensenyen. És una gran oportunitat i estic molt contenta de formar-ne part"**

01

# Impuls Jove, la millor empenta per a la joventut

DIARI DEL PLA DE BARRIS

REDACCIÓ —

La iniciativa Impuls Jove, un projecte compartit amb l'Agència de Salut Pública de Barcelona, és una plataforma perquè els nois i les noies del Besòs i el Maresme esdevinguin agents actius del barri per mitjà de formacions reglades que després poden posar en pràctica. En alguns casos, a més a més, se'ls ofereix l'oportunitat de treballar en tasques de monitoratge a canvi de rebre una retribució econòmica que els permet guanyar autonomia. Enfortir els lligams amb el seu entorn, ajudar en la socialització i donar suport emocional als joves i les joves que ho necessitin són altres tasques que des d'aquesta iniciativa es porten a terme.

01 El jovent del barri fa activitats al carrer i alhora estableix relacions amb la comunitat.

"Treballo com a monitor esportiu amb els nens i nenes d'entre 5 i 7 anys. Sense l'ajuda d'Impuls Jove no ho hauria aconseguit", comenta l'Erick, un noi de 17 anys que en fa quatre que va arribar al barri des de República Dominicana. A través del ball, una de les seves passions, dinamitza activitats esportives i somia estudiar Educació Social. De moment, Impuls Jove l'ajuda a conèixer de primera mà el món laboral, a la vegada que estableix relacions amb altres joves del seu entorn.

Incidir en el concepte de grup i d'identitat de barri és un altre dels objectius que es plantegen a Impuls Jove. "Dinamitzar grups infantils en escoles de la zona o participar de forma col·laborativa amb entitats del barri ajuda a enfortir el vincle comunitari", explica Patrícia Bertolín, abans coordinadora del projecte. També assegura que Impuls Jove vol enfortir el teixit jove del territori per tal de trencar amb dinàmiques de violència estructural o riscos de drogodependència o marginació. Per això també és molt important treballar la part emocional d'aquests nois i noies, i que sentin que dins l'equip d'Impuls Jove hi ha persones en qui poden confiar. "El programa també ofereix un acompanyament per fer-los conscients de les seves emocions i necessitats", afirma la Patrícia. I sembla que els resultats són més que positius. "Tenim una relació fantàstica amb les dinamitzadores. Són molt sociables i t'ajuden en problemes que puguis tenir. Si vens desanimada, intenten fer-te sentir millor. Aquesta és una cosa que he après: que parlant amb elles i explicant el que em preocupa, m'animo", comenta la Karen, una de les noies que s'està formant com a monitora de lleure.

Entre les iniciatives que proposen, destaquen les tutories individuals amb cadascun dels joves i les joves i els processos participatius de temàtica social. "La idea és generar un espai de seguretat on puguem parlar d'algun tema que ens preocupa i compartir-lo. Fer que la nostra història sigui escoltada i reconeguda per mitjà de diverses eines, com una cançó, un teatre-fòrum o l'elaboració d'un curtmetratge", explica la Patrícia. L'any passat el grup de joves va triar el format de les càmeres ocultes per abordar temes com l'assetjament al carrer o el microracisme, dues realitats amb les quals han de

conviu en el seu entorn. La projecció dels vídeos es va incloure al programa d'altres activitats del seu territori, les d'Estiu al Barri.

La clau de l'èxit d'Impuls Jove resideix en el fet que els usuaris i les usuàries el veuen com un espai motivador on treballar en allò que més els agrada. "No t'obliguen a venir, ho fas perquè vols. I vols venir perquè t'ajuden a trobar-te amb tu mateixa i a saber triar què és el que vols fer a la vida", resumeix la Bianca, una noia de 17 anys que gràcies a la formació rebuda està a punt de començar les pràctiques com a monitora de menjador.

Impuls Jove dedica els seus esforços a fer que la joventut se senti còmoda, útil i motivada. I per damunt de tot els ajuda a adquirir consciència del que són capaços de fer. "Tinc l'esperança que el projecte serveixi de palanca perquè els nois i les noies apreïïn qui són i sàpiguen que tenen molt per donar al món. A Impuls Jove els volem fer sentir el que valen, potenciar qui són, cadascú amb les seves particularitats", insisteix la Patrícia. Per això, el projecte va molt més enllà de la formació acadèmica i es preocupa de treballar l'emotivitat dels joves i les joves que formen part d'aquesta petita família. Ara bé, no només ells aprenen: "Nosaltres també estem fent un aprenentatge increïble; sento que he canviat des que vaig entrar aquí. Aquests nois i noies tenen molt per donar i han de saber que també ens ensenyen coses constantment", puntualitza la que ha estat coordinadora del programa. —

# "En certa mesura, Gregal és un termòmetre del que passa als carrers de la ciutat"

Merche Rodríguez, José Gil i Jordi Pastor

Menjador Gregal

REDACCIÓ —

Una tarda de 2013, la Merche, veïna del barri del Besòs i el Maresme, va baixar a passejar el gos i va veure que hi havia persones al carrer que furgaven contenidors i papereres. Es va adonar que hi havia famílies senceres fent això. I va veure un nen que agafava restes d'entrepà d'una paperera i se les menjava, la mateixa paperera on ella tirava els excrements del gos. La injustícia i la indignitat d'aquella situació la va fer tremolar de dalt a baix. "En aquell moment, amb la meva germana i un grup de dones vam decidir que havíem de fer-hi alguna cosa. Primer vam pensar de cuinar a casa i repartir el menjar. Llavors va aparèixer el Gil i ens va dir «No, no, jo tinc un local, el centre cultural Gregal; allà ho podem fer tot", explica la Merche.

Uns quants anys després, xerrem amb Merche Rodríguez, José Gil, de l'equip fundador de Gregal, i Jordi Pastor, abans coordinador del nou projecte —que inclou un vessant de formació, professionalització i servei al barri del Besòs i el Maresme—, sobre els inicis, el present i el futur del menjador.



## Quan va començar Gregal?

Merche. Vam obrir el 10 de gener de 2013 i el primer dia ja van venir 50 persones. Va ser brutal. Pensa que en aquell moment de tanta crisi econòmica la meitat del barri estava a l'atur. A la vegada, ens vam adonar del grau de solidaritat de la gent. Tothom volia ajudar en el que fos. Al menjador venia, per exemple, una iaia amb dificultats per caminar i portava un bossa amb 50 grams d'arròs, per col·laborar amb el menjador. És per això que Gregal és un menjador solidari, no un menjador social. Per aquí han passat més de 6.000 persones diferents. El nostre lema és que ningú se n'ha d'anar sense menjar.

## I què passa amb els petits?

Merche. Al llarg del temps hem ajudat més de 400 famílies. Ara mateix, aquí tenim 160 carretons d'anar a comprar de famílies que necessiten ajuda per poder alimentar la seva gent. Els donem molta fruita i verdura, molta llet, per a les criatures, però s'ho emporten i cuinen a casa, de manera que així no han de venir al menjador amb la mainada.

## La vostra tasca va més enllà del tema purament alimentari?

Merche. Sí, i és normal. Cada dia parlem amb persones en situació complicada, ens pregunten coses i, si podem, els donem un cop de mà. Per exemple, cada divendres ve un advocat a Gregal a assessorar amb el que pugui en dubtes o temes legals. I a vegades acompanyem persones al metge. Hi ha gent que arriba al menjador amb unes infeccions que no sabem què son i el que fem és portar-los al CAP. Els diem: "Tranquil, ara menjaràs, però primer anem al metge." En certa

mesura, a Gregal veiem el que està passant a la ciutat.

Jordi. Això és veritat. Gregal és el termòmetre de les emergències socials de la ciutat de Barcelona, del que passa al carrer. Fa un temps van veure que arribaven refugiats, i ara veuen com arriben menors no acompanyats.

## I com està el nou projecte Gregal?

Jordi. Va bé, en el sentit que hi ha voluntat política, i hi ha partides destinades a desenvolupar el nou Gregal, però és un procés lent. Per entendre-ho: en termes administratius, sis mesos és poc temps, però per al dia a dia del menjador és molt de temps. Hem de pensar que l'equip de Gregal treballa amb una economia molt ajustada i, si hi ha alguna cosa que queda pendent de pagament, és difícil assumir-ne els costos. Un dels compromisos és regular la situació i generar llocs de treball, però això encara està en procés.

Quan tinguem homologada la cuina, el menjador ja podrà tenir disponibilitat per fer càterings i guanyar certs calés, de manera que tindrà liquiditat i podrà assumir els costos del menjador, però això, de moment, no ho tenim.

José. El problema de base és que administrativament es treballa igual un projecte molt petit que un projecte molt gran. I això no acaba de funcionar. Nosaltres som un projecte molt petit i ens donen la capacitat de servei, però no els mitjans per portar-lo a terme. És a dir, nosaltres no som Càritas o Creu Roja, en el sentit que no tenim una base econòmica al darrere que ens doni suport per anar fent, i després, mesos o anys després de treballar, cobrar diners de l'Administració.

## Aleshores, s'han de desenvolupar diferents tipus de burocràcies en funció dels projectes?

José. Sí. La gent s'ha adaptat a la burocràcia, però a la vegada, la burocràcia ha d'adaptar-se més i millor a persones o projectes en situació d'emergència social.

## I com veieu el futur?

José. Creiem que un cop es posi en marxa el nou projecte, el menjador ha de ser una cooperativa autònoma, un lloc de formació laboral i social, com un ateneu, per a gent que està a l'atur, per donar servei de càtering al barri; per exemple, a les escoles del Besòs i el Maresme. Nosaltres, el que volem és aconseguir una autoorganització i autogestió, i no dependre de cap administració. Al capdavant, el nostre objectiu és que el barri millori i la gent visqui en condicions dignes. I Gregal pot ser un peça important per aconseguir això. —

**Tània Cervera**

## “Des de petita he volgut dedicar el meu temps al barri, a la gent”



Amb 18 anys, la Tània ja ha participat a la majoria d'entitats del Besòs i el Maresme. El casal, el centre cívic, el cau, les pistes esportives i l'esplai no tenen secrets per a ella: hi ha passat moltes hores, i coneix totes les monitores i els monitors, i molts dels nens i nenes del barri. Aquesta trajectòria, tan marcadament comunitària i social, la va portar a representar el Besòs i el Maresme al programa **Nous Lideratges als Barris**.

“Jo no vaig néixer aquí, vaig néixer a Granollers. Part de la meua família és de Premià de Mar, però els meus avis són d'un poble de Múrcia. La història amb aquest barri ve perquè la meua àvia va decidir comprar un pis a cada fill aquí al Besòs i el Maresme. Jo hi visc des que tenia set anys”.

“Estudio Educació Social al campus de la Vall d'Hebron. L'interès per la comunitat em ve per part de mare. Ja de petita em va apuntar al centre cívic, i jo sempre l'acompanyava a les reunions de pares i mares. M'encantava anar a aquelles xerrades. Un dia li vaig dir que m'agradaria poder fer alguna cosa per al barri. Dit i fet: vaig començar a fer de voluntària per ensenyar català i ajudar a fer els deures a nenes i nens nouvinguts de 15 anys, i jo en tenia 11! Era superguai”.

“Una de les coses que m'han fet més il·lusió és que vaig ser la primera persona que va passar de ser nena a treballar de monitora al cau del barri. Des de sempre ja m'agradava molt, tot allò. Jo veia les educadores i pensava: “Jo vull fer això!” Sí, ho tenia clar: des de petita he volgut dedicar el meu temps al barri, a la gent del Besòs i el Maresme”.

“Treballo a tres llocs diferents: aquí al barri, a les pistes esportives Francesc Abad, entrenant l'equip de futbol de les nenes. També estic a l'esplai fent una modalitat de ball que es diu biodansa. I després treballo a l'Escola Montserrat, al Tibidabo, fent la dinamització de l'hora del pati. També faig altres coses, eh? Jugo en un equip de futbol, soc voluntària al cau i participo a l'assemblea de joves. Abans feia

també atletisme i participava al grup d'Impuls Jove, però ho vaig deixar en començar la universitat”.

“Un dia era al casal i em van explicar que s'estava posant en marxa un programa sobre nous lideratges als barris i que jo era una de les persones en qui havien pensat per al Besòs i el Maresme. Em vaig quedar molt sorpresa, la veritat. Entre altres coses, el nom de **Nous Lideratges** em va sobtar. Què vol dir, ser líder del barri?, pensava jo. Aquí hi ha molta gent que val molt. Per sort, vaig anar a fer el programa amb un company del barri, el Joan”.

“La veritat és que fer aquest programa va ser molt especial. Al principi tot era una incògnita, no ens coneixíem i no sabíem ben bé què hi anàvem a fer. Vam començar amb una xerrada sobre polítiques públiques. Una mica dur! Després cadascú es va presentar, vam dibuixar el nostre barri i vam fer jocs per conèixe'ns entre nosaltres. M'ho vaig passar molt bé, per les formacions, el teatre (que m'encanta!) i, sobretot, pels companys i companyes. Recordo que vam anar a la presó Model i hi vam fer una visita amb el president de l'Associació Catalana d'Expresos Polítics del Franquisme”.

“Però quan va acabar tot vaig pensar: i ara què? Jo no era una Tània diferent de la d'abans. No era una líder al barri per haver fet aquesta formació, oi? És cert que tinc noves eines, que sé més coses, la qual cosa està molt bé..., però tampoc és un canvi tan bèstia. He de confessar que també em va fer una mica de cosa el fet que aquesta formació es faci per a joves del que es considera “la perifèria de Barcelona”. Jo estic agraïda per aquesta oportunitat, però sempre caiem en el mateix. Hi ha necessitats, sí, però ho trobo una mica paternalista, què vols que et digui”.

“El futur? Uf, no ho sé. Vull fer moltíssimes coses. M'interessa l'àmbit de les dones, de la gent gran, de les presons, el desenvolupament comunitari... No ho sé! On em porti la vida estarà bé. Però tinc clar que, faci el que faci, ho faré amb la gent, no decidint jo per les persones”. —